

34ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
1^η ΜΑΡΤΙΟΥ 2014

Ελλήνων Παράδοση

Παράδοση είναι ...

το μελωδικό νανούρισμα της μάνας, οι θρύλοι του παππού, τα κάλαντα, τα χελιδονίσματα, οι μαντινάδες, τα έθιμα, οι χοροί και οι σκοποί που μας συντρόφευαν σε κάθε χαρά, οι ενδυμασίες, τα κεντήματα, τα δίστιχα, τα παιχνίδια και όσα άλλα είναι μέρος της ζωής του τόπου μας. Κρατήστε περήφανα στις καρδιές σας, αλώβητο αυτό το θησαυρό και παραδώστε τον στις επόμενες γενιές! Έτσι θα ακούμε τους παλμούς του τόπου μας ολοζώντανα και δεν θα σβήσει τίποτε στη χοάνη της παγκοσμιοποίησης!

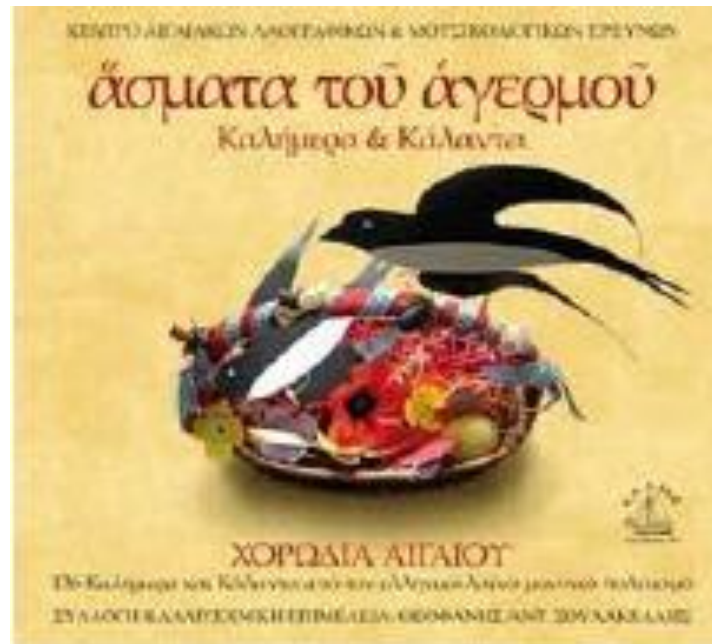
Το Σάββατο 1^η Μαρτίου 2014 πραγματοποιήθηκε μια εκδήλωση από το Κ.Α.Λ.Μ.Ε (Κέντρο Αιγαιακών Λαογραφικών και Μουσικολογικών Ερευνών)

**στο Αμφιθέατρο του Πάντειου Πανεπιστημίου με θέμα:
« Άσματα του Αγερμού».**

Συμμετείχαν μικροί μαθητές από το ΣΤ Δημοτικό Κηφισιάς και από τα Ράλλεια Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία και παρουσίασαν παιδικά Αγυρτικά Άσματα.

Ακολουθούν μερικά λόγια γύρω από αυτά που παρουσιάστηκαν

Άσματα του άγερμου

Η φωτογραφία είναι από εκδήλωση που πραγματοποίησε το Κ.Α.Λ.Μ.Ε το Σάββατο 1^η Μαρτίου 2014 στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Από την Βυζαντινή εποχή την παραμονή κάθε μεγάλης γιορτής νέοι σε μικρές ομάδες περιφέρονταν στις οδούς ψάλλοντας σχετικούς ύμνους - πολλές φορές αυτοσχέδιους- και επισκέπτονταν συγγενείς και φίλους με σκοπό τη συλλογή φιλοδωρημάτων κάθε είδους αλλά δίνοντας και ευχές για υγεία, χαρά και ευτυχία. Ήταν τα περίφημα «**άσματα Αγερμού**» ή **Αγύρτικα** ή **Αγερμικά άσματα**.

Γνωστά είναι τα αγερμικά άσματα του Λαζάρου, των Βαΐων, της Μεγάλης Πέμπτης, του Μ.Σαββάτου, της Ανάστασης, της Δευτέρας του Πάσχα και αργότερα του Δωδεκαημέρου (Χριστούγεννα - Φώτων). Αγερμούς επίσης έχουμε του Αγίου Κωνσταντίνου , του Αγίου Νικολάου και των Τριών Ιεραρχών.

Έδιναν σε κάθε εποχιακή γιορτή και μια ιδιαίτερη ονομασία, όπως «**Ειρεσιώνη**», «**Χελιδονίσματα**», «**Κορωνίσματα**», «**Μηναγύρτια**» κ.λ.π. Η ετυμολογική προσέγγιση της λέξης «Αγερμοί», προέρχεται από το ρήμα αγείρω, το οποίο σημαίνει αθροίζω, μαζεύω, ερανίζομαι, έννοια που και εμείς σήμερα κατά κόρον χρησιμοποιούμε με τον έρανο, κυρίως για θρησκευτικούς λόγους.

Τα εποχιακά άσματα «Αγερμού» που δεν είναι παρά τα Κάλαντα, τα τραγουδούσαν οι «Αγύρται» ή «Μηναγύρται(στην αρχή κάθε μήνα)» ή οι μετέπειτα στο Βυζάντιο «Καλανταρίδες», μέχρι να φτάσουμε στους σημερινούς μας παιδικούς χαρούμενους «Καλαντιστές».

Όλοι αυτοί πανομοιότυπα σχεδόν με τα στολισμένα καλαθάκια (κύστεις) στα χέρια, με κρόταλα ή μουσικά όργανα ή και με κουδούνια ακόμη, ή με τις εαρινές «Χελιδόνες», γυρνούσαν από σπίτι σε σπίτι για να εισπράξουν απ' τις πρόσχαρες νοικοκυρές τα διάφορων ειδών καλούδια και κεράσματα. Ένα έθιμο τόσο παλαιό μα συγχρόνως τόσο επίκαιρο και όμορφο, που αν οι παιδικές φωνούλες των «αγυρτών Καλαντιστών» δεν τύχει να ακουστούν το πρωί της παραμονής των Χριστουγέννων, θεωρείται γρουσουζιά και μεγάλο κακό για το σπιτικό, γιατί μόνο οι πενθούντες δεν ανοίγουν την πόρτα τους «τέτοιες καλές μέρες»...

ΕΙΡΕΣΙΩΝΗ

Η Ειρεσιώνη ήταν ένα έθιμο της αρχαίας Ελλάδας που εγίνετο δυο φορές το χρόνο. Μια την Άνοιξη για να παρακαλέσουν τους Θεούς να προστατέψουν τη σοδειά, και μια το Φθινόπωρο για να τους ευχαριστήσουν για την καλή

συγκομιδή που είχαν.

Παιδί κρατάει στον ώμο του την Ειρεσιώνη

Κατά το έθιμο αυτό "παιδες αμφιθαλείς" που είχαν δηλαδή ζώντες και τους δύο γονείς γύριζαν από σπίτι σε σπίτι κρατώντας κλαδί ελιάς πάνω στο οποίο είχαν κρεμασμένα, κομμάτια από άσπρο και κόκκινο βαμμένο μαλλί,

- σύμβολα της υγείας και της ομορφιάς -, διάφορους καρπούς, και τρία δοχεία, με λάδι, κρασί και μέλι, τραγουδώντας ευχές για την καρποφορία της γης και παινήματα για τους νοικοκυραίους.

Σύμφωνα με άλλους

Ειρεσιώνη, (στην αρχαιότητα) ήταν κλαδί ελιάς ή δάφνης, περιτυλιγμένο με μαλλί. Πάνω του κρεμούσαν διάφορους καρπούς. Το κλαδί αυτό το περιέφεραν στην πόλη τα παιδιά κατά τις γιορτές Πυανέψια και Θαργήλια και έψαλαν τραγούδια με ευχές για ευτυχία και ευφορία.

Στη συνέχεια το κλαδί αυτό το κρεμούσαν στην πόρτα του ναού ή στην εξώπορτα του σπιτιού τους και έμενε εκεί μέχρι τον άλλο χρόνο, οπότε και το άλλαζαν με τη νέα ειρεσιώνη.

Ειρεσιώνη ονομάζονταν και το τραγούδι των παιδιών.

Η Ειρεσιώνη πήρε το όνομά της από τη λέξη "Είρος", που αργότερα έγινε έριον και στη συνέχεια μαλλί. Όμως με τον καιρό η Ειρεσιώνη πήρε την έννοια κάθε τραγουδιού που είχε χαρακτήρα ευχετικό και επαινετικό όπως τα δικά μας κάλαντα. Τα παιδιά λοιπόν γύριζαν από σπίτι σε σπίτι τραγουδούσαν την Ειρεσιώνη και οι νοικοκύρηδες τους έδιναν για φιλοδώρημα διάφορα γεννήματα. Σαν τελειωναν αφήναν την Ειρεσιώνη έξω από το ναό, και έμενε εκεί να ξηραθεί μέχρι την επόμενη άνοιξη ή το Φθινόπωρο, που θα έφτιαχναν άλλη.

Το έθιμο λοιπόν αυτό καθώς και άλλα αρχαία ελληνικά έθιμα, πέρασαν στους πρωτοχριστιανικούς χρόνους, στη συνέχεια στο Βυζάντιο και από κεί διατηρήθηκαν μέχρι τις μέρες μας.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Ο ΜΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΠΑΙΔΙΑ ΔΕΝ ΤΟ ΚΑΤΑΛΑΒΑΜΕ ΜΠΗΚΕ Η ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΜΕ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ . ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΑΥΤΑ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΑΣ 1^η ΜΑΡΤΙΟΥ ΠΑΝΤΑ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ.

Το έθιμο του καλαντίσματος της Άνοιξης χάνεται στα βράθη των αιώνων, τότε που ακόμη ο Μάρτης ήταν ο Πρώτος μήνας του χρόνου και για να τον προϋπαντήσουν έψελναν ευχές και κάλαντα .

Στο βυζάντιο, ακόμη και μετά την καθιέρωση του Γενάρη σαν πρώτου μήνα του έτους, συνέχισαν να υμνούν με κάλαντα τον Μάρτη και να υποδέχονται με αυτά την Άνοιξη. Τα κάλαντα αυτά ονομάζονταν χελιδονίσματα:

Χελιδόνι έρχεται

Θάλασσα επέρασε

Θάλασσα μας πέρασε

Πύργον εθεμελίωσε

Οι καλαντιστές που ονομάζονταν χελιδονιστές ήταν ομάδες παιδιών και ενηλίκων που γυρνούσαν από σπίτι σε σπίτι ψάλλοντας. Ο πρώτος από την ομάδα των καλαντιστών κρατούσε συνήθως ένα σφαιρικό στεφάνι από λουλούδια, πάνω στο οποίο γύριζε ένα ομοίωμα χελιδονιού.

Τα παιδιά έβαζαν γύρω στο λαιμό τους κουδουνάκια που σήμαιναν χαρμόсуνα όσο προχωρούσαν και κρατούσαν ένα καλάθι με φύλλα κισσού. Αφού τραγουδούσαν τα κάλαντα σε κάθε νοικοκυρά, εκείνη έπαιρνε λίγα φύλλα κισσού από το καλάθι και τα τοποθετούσε στο κοτέτσι, για να γεννούν πολλά αυγά οι κότες της.

Οι χελιδονιστές, απαιτούσαν πλούσια την αμοιβή τους για τον κόπο τους. Οι πιο απαιτητικοί μάλιστα, απειλούσαν πως αν δεν αμείβονταν ανάλογα, θα ξήλωναν τα πορτοπαράθυρα του σπιτιού και θα έκλεβαν τη νοικοκυρά, που,

άλλωστε, ήταν μια στάλα γυναίκα και ευκολοσήκωτη.

Οι καλαντιστές απεύθυναν χαιρετισμούς προς το ανατέλλον έαρ και απήγγειλαν επωδούς προς δίωξη του χειμώνα ή του εκπροσωπούντος αυτού Φεβρουαρίου :

-Φύγε, φύγε Φεβρουάρις

Ο Μαρτς σε διώκει

-Έξω ο Φεβρουάριος

Έσω ο Μαρτ'ς

-Και ίδε το έαρ το καλόν

Πάλι επανατέλλει

Φέρον υγείαν και χαράν

Και την ευημερίαν

«Χελιδονίσματα» ή Το έθιμο της «Χελιδόνας»

Σε πολλές περιοχές της χώρας μας, την πρώτη Μαρτίου ή στις 21 Μαρτίου, ημέρα της εαρινής ισημερίας, τα παιδιά γυρνάνε στα σπίτια κρατώντας ένα αρθρωτό ομοίωμα χελιδονιού, την «χελιδόνα», και τραγουδούν ένα είδος καλάντων, τα χελιδονίσματα. Το έθιμο της χελιδόνας, έχει τις ρίζες του στην αρχαία Ελλάδα, και επιβιώνει μέχρι τις μέρες μας σε πολλά μέρη της Ελλάδας όπως Ήπειρο, Μακεδονία, Θράκη και Δωδεκάνησα.

Την «χελιδόνα» σε κάποιες περιοχές την στολίζουν με φύλλα κισσού, που είναι χαρακτηριστικό της αειθαλούς βλάστησης, σε άλλες, με ζουμπούλια ή άλλα ανοιξιάτικα λουλούδια, κι αλλού της κρεμούν κουδουνάκια και πολύχρωμα χαρτιά.

Οι «Χελιδονιστές», οι οποίοι ήταν κυρίως παιδιά αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις ενήλικες, γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι τραγουδώντας τραγούδια για τον ερχομό των χελιδονιών. Παλιά, οι νοικοκυρές έδιναν στα παιδιά λάδι, κρασί, αλεύρι, σιτάρι, αυγά και σε λίγες περιπτώσεις χρήματα. Τα λεφτά καθώς και ότι προϊόντα μάζευαν τα παιδιά τα αφιέρωναν στην εκκλησία.

Κάποια «χελιδονίσματα» χαιρετίζουν το έαρ, την άνοιξη και απαγγέλλουν στίχους, για να διώξουν τον χειμώνα ή τον τελευταίο μήνα του, τον Φλεβάρη.

«Ίδε το έαρ το γλυκύ πάλιν επανατέλλει,

φέρων υγείαν και χαράν και την ευημερίαν».

Το δίστιχο αυτό, έχει ηλικία πάνω από 11 αιώνες και ήταν η αρχή από ένα «άσμα ευχετήριο» για τον Βυζαντινό αυτοκράτορα, που το λέγανε τα «μέρη» (οι φατρίες, οι Πράσινοι και οι Βένετοι), στον Ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης, πριν αρχίσουν οι ανοιξιάτικοι ιππικοί αγώνες, το λεγόμενο «μακελλαρικών ιπποδρόμιον» ή «Λουπερκάλιον», από την ομώνυμη ρωμαϊκή γιορτή.

«Ήλθε ήλθε χελιδών, καλώς ώρας άγουσα,

καλούς ενιαυτούς, επί γαστέρι λευκά κηπί (και επί) νύτα μέλαινα».

Και η χελιδόνα, με την μαύρη ράχη και την άσπρη κοιλιά, ξεκινώντας από την ειδωλολατρική Ελλάδα και πετώντας ασταμάτητα, από άνοιξη σε άνοιξη, για αιώνες ολόκληρους, πέρασε από το Βυζάντιο, και συνεχίζοντας το ταξίδι της έφτασε μέχρι τις ημέρες μας και κελαηδά ακόμα.

Χελιδόνιν έρχεται, θάλασσαν απέρασε,

τη φωλιά θεμέλιωσε, κάθισε και ελάλησε :

- Μάρτη , Μάρτη χιονερέ και Φλεβάρη βροχερέ,

ο Απρίλης ο γλυκός έφτασε, δεν είν' μακρύς.

Τα πουλάκια κελαηδούν, τα δεντράκια φυλλανθούν,

τα ορνίθια να γεννούν αρχινούν και να κλωσουν.

Τα κοπάδια ξεκινούν ν' ανεβαίνουν στα βουνά,

τα κατσίκια να πηδούν και να τρώγουν τα κλαδιά.

Έπαψαν τα παγητά και τα χιόνια κι ο βοριάς.

Μάρτη , Μάρτη χιονερέ και Φλεβάρη λασπερέ

ήρθ' ο Απρίλης ο καλός.

Χελιδόνια έρχεται από τη Μαύρη θάλασσα

θάλασσα κι αν πέρασε, έκατσε κι ελάλησε.

Έμαθε τα γράμματα, γράμματα σπουδάματα
γράμματα Ελληνικά που μαθαίνουν τα παιδιά
τα παιδιά από το δάσκαλο.

«Δάσκαλος μας έστειλε να μας δώστε πέντε αυγά.

Κι αν δεν δίντε πέντε αυγά παίφνουμε την κλωσσαριά.

Να γεννά και να κλωσά και να σέρνει τα πουλιά!!!!

Ήρθε πάλι η Χελιδόνα, ήρθε πάλι η Μελιδόνα

απ' τη θάλασσα μακριά και μας έφερε καλά,
τη δροσιά και τη χαρά και τα κόκκινα αυγά.

Χελιδόνα έρχεται απ' την Άσπρη Θάλασσα

θάλασσαν επέρασε και σπυρί κονόμησε

κάθισε και λάλησε.

Χελιδόνι μου γοργό, που 'ρθες απ' την έρημο, τι καλά μας έφερεις:

- Την υγεία και τη χαρά και τα κόκκινα τ' αυγά.

Το Μάη λαλούν οι πέρδικες, το Μάη λαλούν τ' αηδόνια

Το Μάη κατεβαίνουνε στις βρύσες τα τρυγόνια.

Το Μάη εγεννήθηκα και μάγια δεν φοβώμαι

εκτός αν με μαγέψουνε στην κλίνη που κοιμώμαι.

Ήρθε, ήρθε χελιδόνα, ήρθε κι άλλη μελιηδόνα,

κάθισε και λάλησε και γλυκά κελάδησε.

«Μάρτη, Μάρτη μου καλέ, και Φλεβάρη φοβερé,

κι αν φλεβίσεις κι αν τσικνίσεις, καλοκαίρι θα μυρίσεις.

Χελιδόνα έρχεται απ' τη μαύρη θάλασσα πύργον εθεμελίωσε.

Κάθισε και λάλησε και γλυκά κελάηδησε! Μάρτη, Μάρτη μου καλέ

και Φλεβάρη θλιβερé, ο Απρίλης ο γλυκής έφτασε σε 'ναι μακρύς!

Μύρ' κυρά, καλή κυρά, έμπα στο κελάρι σου, φέρ' αυγά

σαρακοστιανά, ώσπου νά' ρθ' η Πασχαλιά, με τα κόκκινα τ' αυγά.

Στην Θεσσαλονίκη

Μάρτης μας ήρθε, καλώς μας ήρθε

τα χελιδόνια έρχονται από την Αραβία,

μας φέρνουνε την άνοιξη κι όλο το καλοκαίρι

και 'μεις για τούτο ήρθαμε, να πούμε καλημέρα

και να παρακαλέσουμε Χριστό και Παναγία

να μας βοηθά παντοτινά και όλοι με υγεία. Και του χρόνου!

Στην Σάμο

Δόνι, χελιδόνι ήρθες, καλώς ήρθες.

Φκιάσε τη φωλιά σου κάμε τα πουλιά σου

φκιάστηνε στο σπίτι κανένας δεν τη γκίζει.

Το χελιδόνι το πουλί πάει πέρα κι' έρχεται

πάει και ξανάρχεται στήνει μήνυμα

και λέει πως είναι καλοκαίρι.

Στην Ρόδο

Το χελιδόνι πέπεται πάει και πάλιν έρκεται και τραγουδά
και χαίρεται και φέρνει μας μήνυμα(ν)
πως είναι άνοιξη καιρού και άρχιση καλοκαιριού
Και εσείς εμάς τον κόπο μας να μας πληρώσετε πολλά κοσάρια,
γρόσια και αυγά όχι από ένα κι' από δυο αλλά από έξη κι' απ' οχτώ.
Έρθε, ήρθε χελιδόνα, φέρνοντας καλοκαιριά και καλή χρονιά,
στην κοιλιά της άσπρη και στη ράχη μαύρη.

Στην Κρήτη

Ο Μάρτης ήρθε με χαρές και με δροσιές γεμάτος,
όλα τα έχνη τα κακά να μη φανεί η φανιά ντως,
όξω ψύλλοι και κοργοί, όφιδες και μποντικοί
κολισαύρες και λιακόνια, όξω απού τ' αφεντικού το στρώμα.
Το χελιδόνι νάρχεται , στο σπίτι να φωλεύγει,
και να του δίδετε θροφή να παίρνει να μισέβγει
να πηαίνει εις την έρημο, να είναι φορτωμένο,
Να τρώει να ευφραίνεται κι αυτό το βλοημένο
δώτε και μας τον κόπο μας, ό,τι είναι ο ορισμός σας
και ο Χριστός μας πάντοτε να είναι ο βοηθός σας,
χρόνους πολλούς να ζήσετε, πάντα ευτυχισμένοι
σωματικά και ψυχικά να είστε ευτυχισμένοι .

Στις Σέρρες

Χελιδόνια έρχεται από τη Μαύρη θάλασσα

θάλασσα κι αν πέρασε, έκατσε κι ελάλησε.

Έμαθε τα γράμματα, γράμματα σπουδάματα

γράμματα Ελληνικά που μαθαίνουν τα παιδιά

τα παιδιά από το δάσκαλο.

«Δάσκαλος μας έστειλε να μας δώστε πέντε αυγά.

Κι αν δεν δίντε πέντε αυγά παίφνουμε την κλωσσαριά.

Να γεννά και να κλωσά και να σέρνει τα πουλιά

"Χελιδόνι πέταξε"

ΧΕΛΙΔΟΝΙ ΠΕΤΑΞΕ
(στίχοι)

Allegro $\text{♩} = 211$ Μουσική καταγραφή: Σημάν Γ. και ΝΤΟ³

ρε⁴ 1η βόλτα

Χε - λι - δό - νι - πέ - τα - ξε... ή - βρε - πύρ - γο - κι - έ - κα - τσε - και - χα

ρε⁴ 2η βόλτα

μο - κε - λά - δη - σε... Μάρ - τη, Μάρ - τη μου κα - λή... Μάρ - τη,

ρε⁴ ΝΤΟ³

μας. Έχει πά - να απ' το κα - τώ φλι σας... έ - χει μί - α πε - μι - στέ - ρα, α - νοί - ξε

ρε⁴

τε... την πόρ - τω σας, να πού - με κα - λη - στέ - ρα.

**Χελιδόνι πέταξε, ήβρε πύργο κι έκατσε
και χαμοκελάδησε Μάρτη, Μάρτη μου καλέ**

**Μάρτη, Μάρτη μου καλέ και Απρίλη θαυμαστέ
όσοι `μεις οι μαθηταί μαθημένοι είμαστε**

**ν' αγοράζωμεν εφτά, να πωλούμε δεκαεφτά
το κρασί μες το ποτήρι και τα σύκα στο μαντήλι**

**το κρασί μες το ποτήρι και τα σύκα στο μαντήλι
και τα σύκα στο μαντήλι και τ' αυγά μες το καλάθι.**

**Δώστε μας την όρνιθά σας μη μας δείρει ο δάσκαλός μας
κι έχετε το κρίμα σας και την αμαρτία μας.**

**Που πάνω απ' το κατώφλι σας έχει μία περιστέρα
ανοίξατε την πόρτα σας να πούμε καλημέρα.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΘΗΚΑΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΛΕΧΘΕΝΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΤΟΥ Κ.Α.Λ.Μ.Ε ΑΛΛΆ ΚΑΙ ΑΠΌ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ
(ellinwnparadosi.blogspot.com, ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΚΛΑ, WWW.MATIA.GR, 6ο
ΓΕΛ ΚΑΒΑΛΑΣ-ΜΠΕΙΤΕ ΝΑ ΤΟ ΑΚΟΥΣΕΤΕ ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΕΣ-, Λεξικόν
της Ελληνικής Γλώσσης Liddell-Scott, vasilika lesvos. κ.λπ)

ΑΘΗΝΑ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 2014
Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΕΥΔΟΚΙΑ ΒΛΑΧΟΥ